

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Događanja: Heartbeat Hears the Beat	3
3. Zanimljivosti: Intervju-Sign Dance Space / razmjena mladih	5
4. Događanja: Festival plesa gluhih u Mariboru	9
5. Razmišljanja: Maribor	12
6. Razmišljanja: Srce čuje ritam	12
7. Događanja: Kako je plesala tišina u Beogradu i što je čujuća cura naučila od gluhih	14
8. Događanja	16
9. Razmišljanja: Festival plesa Zagreb - Maribor - Beograd	17
10. Osvrt: Međunarodni program razmjene mladih - Sign Dance Space	17
11. Karikature: Sign Dance Space	19

“Pljesak jedne ruke” - Časopis Udruge “Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN” - izlazi 6 puta godišnje.

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

Telefon: 385 1 618 12 90

Telefaks: 385 1 294 92 75

E-mail: dlan@crodeafweb.net

Web stranica: www.dlan.crodeafweb.net

Žiro-račun: 2402006-1100074154 (Erste Bank)

Matični broj: 1608037

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Glavna urednica: Petra Podhorsky

Lektura: Ana Užbinec

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financiran sredstvima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport i Ministarstva kulture

Riječ urednika

Dragi Pljeskaši!

Proljeće nam je ovdje i ovaj broj posvećujemo plesu.

Međunarodni projekt plesnih radionica, Srce čuje ritam, održao se u Zagrebu (lipanj 2012.), Mariboru (studeni 2012.) i Beogradu (ožujak 2013.).

Došlo je do razmjene mladih između tih gradova i država, upoznavanja, novog iskustva i, naravno,

plesa, predstava i povezivanja u nezaboravna prijateljstva.

Gluhi čuju ritam, bez obzira na to nose li aparate ili ne, i ovaj projekt je bio pun pogodak jer su se mnogi željeli dokazati u disciplini koja naoko nije tipična za gluha populaciju. No, naprotiv, pleše se ne samo tijelom i ušima već i srcem i dušom, stoga je ples prirodnost pokreta za mlade ljude i za one koji se time odvajkada bave.

Kreativnost i dobra volja, ljubav prema umjetnosti, ljudima i putovanjima, sve je to bilo spojeno u projektu, a mladi su pritom uživali. Granice su obrisane, nije bilo bitno otkuda si, čuješ li ili ne, plešeš li savršeno ili ne. Bilo je bitno otvoriti srce i pružiti ruku drugome, s one strane rijeke.

Sigurna sam da će se takvo što ponoviti.

Vaša Petra

danja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - do

HEARTBEAT HEARS THE BEAT (Otkucaj srca čuje ritam)

U suradnji s Kulturnim društvom Center plesa iz Maribora, grupom „Hajde da...“ i Beogradskim igračkim centrom iz Beograda ostvaren je međunarodni partnerski dogovor da se organiziraju međunarodne razmjene mladeži s oštećenjem sluha.

Kao nositelj odnosno predlagatelj suradnje i projekta Heartbeat Hears the Beat kulturno je društvo Center plesa, financirano od Europske kulturne fondacije, elektroničkom poštom došlo do naše udruge „Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih – DLAN“ i, nakon sastanka održanog u Pučkom otvorenom učilištu u Zagrebu, suradnja je ostvarena.

Svi dogovori, razmišljanja, prijedlozi i sugestije, do prvog zajedničkog službenog sastanka u Rogaškoj Slatini, ostvarivali su se elektroničkom poštom.

Neizostavni dio svega je da su imenovane udruge aplicirale svoje projekte matičnim glavnim posrednicima između nas i Europske komisije kroz program Mladi u akciji (Youth in Action) da bi se svi troškovi razmjene, radionica, smještaja i inog u Zagrebu, Mariboru i Beogradu mogli pokriti.

Glavni cilj svih razmjena, a i samog projekta, bio je stvaranje dugotrajne međunarodne plesne platforme koja bi potaknula inkluziju i sudjelovanje gluhih i nagluhih osoba i skupina te izvršenje direktnog utjecaja na poboljšanje kulturnih i socijalnih politika u vezi gluhih i nagluhih.

Prva međunarodna razmjena, Sign Dance Space (Prostor za ples znakova), održana je u Zagrebu od 25. lipnja do 1. srpnja prošle godine, a na njoj

je sudjelovalo 43 mladih, 13 voditelja mladih i voditelja radionica iz Maribora, Beograda i Zagreba.

Program prve radionice se sastojao od interaktivnih radionica o aktivnom europskom građanstvu (s posebnim fokusom na prilikama i mogućnostima koje osobe oštećenog sluha imaju u području umjetnosti i kulture), interaktivne radionice koja se odnosila na to kako primijeniti postojeće europske prakse u lokalnoj zajednici, radionice interkulturanog dijaloga i radionice kreativnog plesa na temu Moj znak=moj ples?.

Na plesnim radionicama cilj je bio poticati mlade gluhe i nagluhe na aktivno uključivanje

tako što će sami koreografirati plesne sekvence i kratke plesne cjeline. Organizirali smo i druge socijalne aktivnosti s ciljem dubinske interakcije među sudionicima. U tom interkulturalnom dijalogu sudionicima se otvorila mogućnost da ovladaju komunikacijom drugim znakovnim jezicima, koji su, među državama uključenima u razmjenu, kao i njihove govorne verzije, slični no ipak različiti.

Nakon zagrebačke razmjene krenuli smo na drugu koja se održala u Mariboru od 7. do 13. studenog pod nazivom On the Tip of the Palm. To je bio povod da se mlade čujuće, gluhe i nagluhe osobe integriraju u zajedničke umjetničke aktivnosti.

Cjelokupni program, kako sam na početku naveo, podržan je od strane European cultural

foundation jer se na taj način promiče solidarnost i tolerancija te produbljuje razumijevanje među mladim gluhim, nagluhim i čujućim osobama iz Slovenije, Srbije i Hrvatske, povezuje mlade osobe (od 18 do 25 godina) oštećena sluha, ostvaruje bolja suradnja među mladim osobama oštećena sluha u kulturnim i umjetničkim procesima kao i jača samopouzdanje i samoinicijativnost te ohrabruje za preuzimanje aktivnije uloge u umjetničkim i kulturnim procesima i politikama na nacionalnom i europskom nivou.

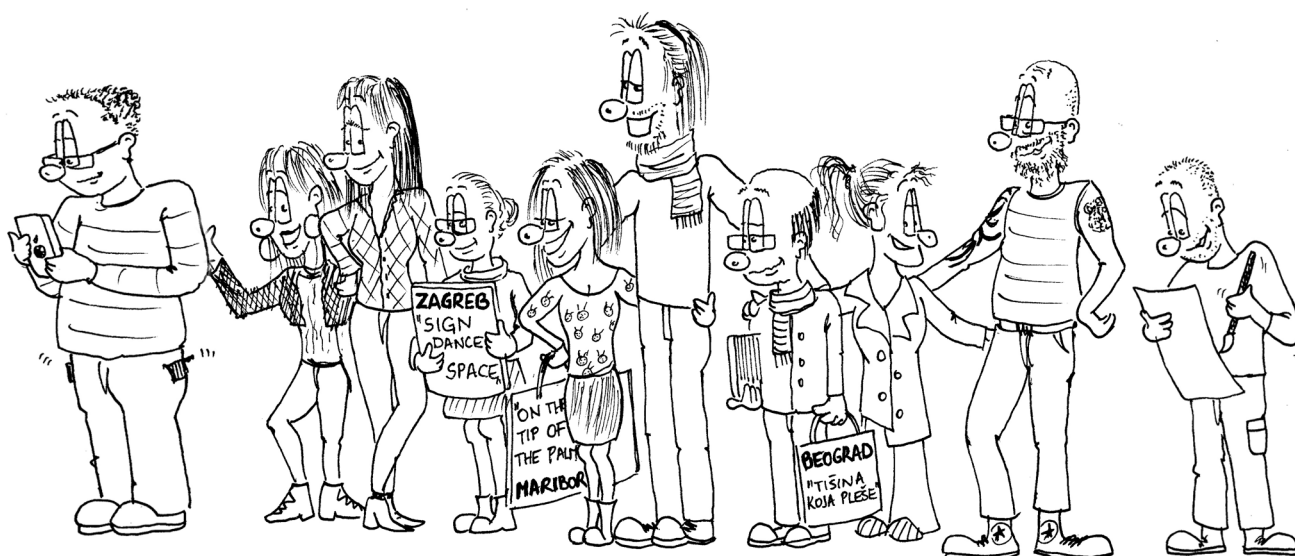
Zadnja razmjena pod nazivom Tišina koja pleše održala se u Beogradu od 4. do 11. ožujka. Tu se govorilo o uključivanju međunarodne suradnje kulturnih organizacija iz Srbije, Slovenije i Hrvatske s različitim iskustvima u području podučavanja plesa gluhih osoba.

Projekt je također uspostavio organizacijsku i stručnu platformu za kulturno i umjetničko sudjelovanje i izražavanje gluhih i nagluh osoba.

Međukulturalna su iskustva bila važna za gluhe, jednako kao i izražavanje plesom. Međukulturalni se dijalog nije odvijao samo na govornim jezicima, već i na znakovnim jezicima, koji se međusobno razlikuju i nisu univerzalni jezik.

Projekt je uključio interaktivnu web stranicu s videosadržajem koji će omogućiti gluhim osobama redovitu komunikaciju i praćenje njihova napretka, a stručnoj javnosti usporedbu i istraživanje metoda podučavanja gluhih plesu.

Angel Naumovski

INTERVJU - SIGN DANCE SPACE / RAZMJENA MLADIH

Voditeljice grupa mladih i mlade gluhe, nagluhe i čujuće sudionice iz Slovenije, Srbije i Hrvatske intervjuirala je Ružica Kežman, članica Udruge «Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih – DLAN».

1. Veronika Ciglar (Slovenija)
2. Maja Kuzma (Slovenija)
3. Jelena Stojiljković (Srbija)
4. Stojan Simić (Srbija)
5. Marta Slamić (Hrvatska)
6. Barbara Bursać (Hrvatska)

Veronika Ciglar (čujuća, Slovenija)

1. Predstavljanje

Radim kao profesorica slovenskog jezika u srednjoj strukovnoj školi, osam sam godina u Zavodu za gluhe i nagluhe u Ljubljani i radim kao tumač znakovnog jezika.

2. Što je vas potaklo da dođete na ove plesne radionice? (Da nešto naučite, radi iskustva? Radi druženja? Radi gluhih?...)

Organizirala sam početni tečaj znakovnog jezika za čujuće studente preko studentske organizacije, zajedno s dvjema osobama oštećena sluha, među kojima je i Maja Kuzma koja je došla na plesnu radionicu. Davala sam informacije gluhim, nagluhim i čujućim osobama srednje strukovne škole o međunarodnom projektu, razmjeni integracije mladih gluhih, nagluhих i čujućih osoba uz organizatoricu Ajdu Pfifer iz kulturnog društva Center plesa iz Maribora.

Svi su bili zainteresirani i motivirani te su imali želju nešto naučiti zbog međunarodne suradnje s

mladim osobama iz Hrvatske i Srbije.

3. Što ste naučili na ovim plesnim radionicama?

Kao voditeljica grupe mladih gluhih, nagluhих i čujućih osoba, prvi put sam u tom međunarodnom projektu. Naučila sam puno toga od Udruge «Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih – DLAN», u vezi njihove izvrsne organizacije, voditelja plesnih radionica, o stvaranju međunarodne partnerske mreže, o razmjeni znanja i različitih iskustava.

Naučila sam da neke stvari mogu biti bolje, drugačije, kvalitetnije... Kroz sve interaktivne radionice sam promatrala što se događa s mladim gluhim, nagluhim i čujućim osobama, kako prolaze kroz sve faze i pokazuju osjećaje: uzbuđenje, interes, radoznalost, strah, nesigurnost i kako opisuju sebe i svoj život.

Ovo saznanje i općenito je vrlo zanimljivo iskustvo. U Sloveniji je jači razvoj znakovnog jezika od onog u Hrvatskoj i Srbiji pa je kroz te radionice pružena mogućnost sudionicima da ovladaju drugim znakovnim jezicima koji su slični, no ipak različiti.

4. Vaš dojam o projektu?

Jako mi se sviđa projekt. Sviđa mi se što su plesni voditelji radionica poticali i ohrabivali mlade gluhe i nagluhe na aktivno uključivanje u plesnim cjelinama. Zapravo u Ljubljani nije dovoljno razvijena ta sfera kulturnog života, ples, i mi ćemo s iskustvima i ambicijom širenja svog znanja drugim

gluhim i nagluhim osobama tu praksu tamo primijeniti te ćemo im pružiti mogućnost umjetničkog izražavanja kroz ples.

5. Vaša poruka mladim, gluhim, nagluhim osobama?

Vi ste samo gluhi, to vas ne sprečava da ostvarite vaše snove. Postoji put!

Maja Kuzma (gluha, Slovenija)

1. Predstavljanje

Ja sam gluha od rođenja, kao i moji roditelji, na koje sam jako ponosna. Završila sam osnovnu školu za gluhe te redovnu srednju školu. Studentica sam, na 5. godini. Zapravo sam sada apsolventica Fakulteta za kemiju i kemijsku tehnologiju u Ljubljani.

2. Što je vas potaklo da dođete na ove plesne radionice? (Da nešto naučite, radi iskustva? Radi druženja? Radi gluhih?...)

Volim glazbu, ples. U sebi osjećam vibracije koje me potiču na plesne pokrete. Imam smisla i talent za hip-hop. Imam jaku želju i volju naučiti neke plesne tehnike. Cilj mi je bio da kroz te radionice uvidim što mogu, što znam i da tako gradim svoja znanja učeći te da se usavršim u umjetničko-plesnom izražavanju.

3. Što ste naučili na ovim plesnim radionicama?

Na tim radionicama, zahvaljujući plesnim voditeljima, sama sam sebe gradila, uvidjela što mogu i što znam, popravila svoje greške. Tako sam stekla zanimljiva i poučna iskustva.

Ponosna sam što mogu pokazati svoje plesne vještine bez obzira na moju gluhoću.

4. Vaš dojam o projektu?

Uživala sam u projektu. Učila sam od drugih kroz druženja s gluhim, nagluhim i čujućim osobama.

Ja sam otvorena i spontana osoba, nemam nikakvih problema u komunikaciji sa čujućima. Divno je i nezaboravno to što sam upoznala gluhe i nagluhe iz Hrvatske i Srbije s kojima sam se družila.

5. Vaša poruka mladim, gluhim, nagluhim osobama?

Život je jedan, živi svoje znanje. Ako nešto voliš, ovo je rad. Ne gledaj druge, gledaj sebe te ono što voliš. Ponosite se što ste gluhi; imate svoje ruke, noge, oči te možete raditi sve! Volim vas!

Jelena Stojiljković (čujuća, Srbija)

1. Predstavljanje

Radim kao plesačica i glumica u kazalištu u Beogradu te na sinkronizaciji u crtanim filmovima.

Članica sam nevladine organizacije «Hajde da...» koja želi ostvariti suradnju osoba s invaliditetom i čujućih plesača i koreografa suvremenog plesa. Tu grupu su pokrenuli mladi stručnjaci u polju primijenjene psihologije.

Oni su željeli svoja profesionalna znanja iskoristiti u cilju osnaživanja pojedinaca i grupa da razvijaju svoje potencijale i odnose s drugima i drugačijima od sebe i da aktivno sudjeluju u stvaranju humanije zajednice u kojoj žive. Rade predstave u kojima sudjeluju osobe s invaliditetom i čujući plesači. Svi invalidi su ravnopravni!

2. Što je vas potaklo da dođete na ove plesne radionice?

Kao voditeljica svoje grupe mladih gluhih, nagluhih i čujućih, kroz te radionice sam željela bolje upoznati kulturu gluhih, bolje naučiti znakovni jezik, družiti se s gluhim i nagluhim osobama različitih nacija.

Radionica želi i radi na tome da povezuje mlade različitih nacija koji pokazuju interes da probaju i nauče različite plesne tehnike. To je prilika da se mladi gluhi i nagluhi iz ovih zemalja druže, plesno izražavaju i pokažu svoje umijeće široj javnosti.

3. Što ste naučili na ovim plesnim radionicama?

Tijekom druženja na radionicama naučila sam jednoručnu abecedu, spoznala sam da nema velikih razlika u znakovnom jeziku, upoznala kulturu gluhih, njihove različite interese. Naučila sam hip-hop. Promatrala sam kako mladi gluhi brzo uče različite plesne tehnike, jer osjećaju vibracije i imaju osjećaj za ritam i ples.

4. Vaš dojam o projektu?

Tu sam vidjela razlike između mladih različitih država, njihove interese u radu koji variraju. Kako mladi različito reagiraju na izazovne situacije, treba im usaditi

solidarnost i toleranciju. Treba do maksimuma produbiti razumijevanje među mladim gluhim, nagluhim i čujućim osobama iz različitih zemalja. Valja poticati dublje razumijevanje potreba i izazova s kojima se susreću mladi gluhi i nagluhi.

5. Vaša poruka mladim, gluhim, nagluhim osobama?

Možete sve, samo ako to hoćete i želite! Treba više vježbati i do maksimuma osnaživati mlade pojedince za plesno izražavanje, da pokažu svoje umijeće!

Stojan Simić (gluh, Srbija)

1. Predstavljanje

Kao gluha osoba završio sam u Beogradu Osnovnu školu za djecu oštećenog sluha i govora «Radivoje Popović» i srednju školu za gluhe – smjer: krojač. Radim 10 godina kao profesor tekstilne struke u toj srednjoj školi. U slobodno vrijeme bavim se kazalištem i plesom; zapravo sam profesionalni plesač.

2008. godine organizacija mladih «Hajde da...» koja poziva i okuplja sve osobe s invaliditetom (gluhe, nagluhe i slijepe) zainteresirane za plesne i kazališne tehnike, prepoznala je moj talent za ples i moje plesne vještine. Zahvaljujući članu te organizacije, Jeleni Stojiljković, i mojem plesnom umijeću, sudjelujem u plesnim predstavama sa čujućim plesačima. Tu nema prepreka mojem uspjehu. Tu smo svi jednaki, bez obzira na gluhoću.

2. Što je vas potaklo da dođete na ove plesne radionice?

Došao sam tu da pokažem svoje plesne sposobnosti i da dam priliku mladim gluhim, nagluhim i

čujućim osobama iz Hrvatske i Slovenije da probaju i nauče plesne tehnike. Da se družim s njima kroz upoznavanja i da razmjenjujemo iskustva kroz suradnju u kulturnim i umjetničkim procesima.

3. Što ste naučili na ovim plesnim radionicama?

Ja sebe «vidim» u plesu. To sam ja! Imam dovoljno iskustva, sve znam. Zapravo, drugi mladi uče od mene i rado njima pomažem sa savjetima i odgovorima na pitanja.

4. Vaš dojam o projektu?

Uživam u plesu i plesnim radionicama! Plesni voditelji radionica su izvrsni i rade na poticanju mladih na aktivno uključivanje; da sami osmišljavaju kratke plesne cjeline. Vrlo ugodna i topla atmosfera; druženja s mladim osobama su nezaboravna.

5. Vaša poruka mladim, gluhim, nagluhim osobama?

Budite motivirani i možete sve ako želite! Imate osjećaj za ritam i ples!

Marta Slamić (čujuća, Hrvatska)

1. Predstavljanje

Imam 20 godina. Studentica sam 2. godine logopedije na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu.

2. Što je vas potaklo da dođete na ove plesne radionice?

Na fakultetu sam, od Angela Naumovskog, dobila informacije o međunarodnom projektu, o razmjeni mladih gluhih, nagluhih i čujućih osoba iz različitih zemalja kroz radionice kreativnog plesa.

Pokazala sam interes za sudjelovanje u projektu, za rad kroz te radionice.

Zapravo, više sam zainteresirana za druženje i komunikaciju s gluhim i nagluhim osobama. Godinu dana učim znakovni jezik i vidim da nije dovoljno samo učenje znakovnog jezika kroz tečaj. Želim upoznati kulturu gluhih, razgovarati i družiti se s njima. Želim upoznati znakovni jezik drugih nacija i što bolje ovladati hrvatskim znakovnim jezikom. Volim ples i želim probati učiti neke plesne tehnike.

3. Što ste naučili na ovim plesnim radionicama?

Najvažnije je što sam mogla komunicirati s gluhim i nagluhim osobama, kroz upoznavanja, druženja, u radionicama dijaloga i kreativnog plesa. U početku me bilo strah kako komunicirati s njima, strah nerazumijevanja... Poslije sam probila led pokušavajući i trudeći se polako komunicirati s njima. Gluhi su pokazali strpljenje za mene. Naučila sam neke plesne vještine u radu s mladim gluhim, nagluhim i čujućim osobama iz različitih zemalja.

4. Vaš dojam o projektu?

Jako sam zadovoljna što sam sudjelovala u tom projektu, puno sam saznala o kulturi gluhih i znakovnom jeziku. Prekrasno i zanimljivo iskustvo! Obožavam ples, a vidjela sam da i gluhi imaju ritam i osjećaj za ples. Mene se dojmilo da su gluhi otvoreniji i spontaniji od čujućih.

I dalje ću se truditi što više i bolje upoznavati njihovu kulturu i usavršiti se u komuniciranju znakovnim jezikom.

5. Vaša poruka mladim, gluhim i nagluhim osobama?

Možete raditi sve! Sposobni ste za sve! Poručujem čujućima da trebaju imati više strpljenja i razumijevanja za potrebe gluhih, za njihovo školovanje i zapošljavanje.

Barbara Bursać (gluha, Hrvatska)

1. Predstavljanje

Imam 23 godine, iz Makarske sam. Studiram kostimografiju na Tekstilno-tehnološkom fakultetu u Zagrebu. Sluh sam izgubila kao beba, odrasla sam u redovitom obrazovanju. Do početka studiranja u Zagrebu bila sam među čujućima i u obiteljima iz kojih sam ja jedina nagluha osoba. Počela sam upoznavati gluhe prije skoro 3 i pol godine... I još od njih učim znakovni jezik. :)

2. Što je vas potaklo da dođete na ove plesne radionice? (Da nešto naučite, radi iskustva? Radi druženja? Radi gluhih?...)

Za plesne radionice je zaslužan voditelj Angel Naumovski, koji je predložio da se pridružim grupi gluhih i nagluhih, da upoznam mlade ljude iz drugih država, što je na kraju ispala odlična zabava. Dosta sam upoznala gluhe i čujuće, naučila sam ponešto o njima i pokazali su mi svoj interes za ples.

Zaista ih cijenim i divim im se, a za to trebam zahvaliti Angelu i Sandri koji su nas vodili i motivirali na aktivno sudjelovanje u plesnim radionicama. Predstavili smo svoju udrugu «Dlan» i grupu mladih u drugim državama, te učili nove plesne korake. Zato jedva čekam iduće pustolovine!

3. Što ste naučili na ovim plesnim radionicama?

Naučila sam bolje upoznati sebe i druge - nekako su vrlo posebni kad ostavljaju takav pozitivan dojam na mene. Cijenim ih jer su mi predstavili svoje zemlje, kulture, jer se snalaze gluhi u školama i na poslu. Pokazali su mi kako poboljšati način života, kako se boriti za svoja prava među čujućima. Saznala sam dosta detalja za uspoređivanje svoje države s drugima, bilo je to vrlo zanimljivo i poučno iskustvo.

4. Vaš dojam o projektu?

Voditelji plesnih radionica su nas na razne načine poticali i motivirali da pokažemo svoje plesne vještine, da budemo kreativni. Svi mladi su mi pokazali načine, svoje ideje o suvremenom plesu, vrste plesa, stilove, divan osjećaj za ritam, muziku, ples. Zaista su bili marljivi i poželjeli su pokazati plesne korake. Na plesnim radionicama osjećao kao da si u svijetu plesa, kao da si u filmu Step up :))

Komunikacija se s gluhima iz Slovenije i Srbije nekako nalazila na relaciji sporazumijevanja. Ne znam međunarodni znakovni jezik, ali sreća je da smo imali "stari zajednički jezik" - uspjeli smo sve razumjeti. Znala sam dosta dobro srpski jezik, jer tamo imam rodbinu. Slovenski ne znam baš dobro, iako su slični, ali kako kažu, sve je moguće razumjeti ako postoji znakovni jezik.

Dok sam s mladima razgovarala na znakovnom jeziku, osjećala sam kao da su mi to prijatelji, posebni i zabavni prijatelji. Osjećaj je kao da si u obitelji, zahvalna sam na tome.

5. Vaša poruka mladim, gluhim, nagluhim osobama?

Živi život! Jer život je izazov i pun iznenađenja, zato se pripremi!

I bitno je da se uvijek boriš za ono što želiš, jer cilj je uvijek pobijediti. ;)

Osim ovih koje sam intervjuirala, i ostali mladi gluhi, nagluhi i čujućí sudionici iz Slovenije, Srbije i Hrvatske bili su oduševljeni ovim međunarodnim projektom. Svi su zahvalni plesnim voditeljima radionica Sandri Banić Naumovski i Angelu Naumovskom, predsjedniku Udruge «DLAN» koji je bio i koordinator razmjene mladih. Sudionici su također bili puni lijepih dojmova i saznanja o mogućnostima koje gluhe i nagluhe osobe imaju u području kulture i umjetnosti.

Svi su kroz radionice kreativnog plesa pokazali interes, učili i pokazali plesne vještine. Plesni voditelji su poticali mlade na aktivno uključivanje tako da sami osmisle kratke plesne cjeline. Gluhi su ponosni što mogu plesati, bez obzira na oštećenje sluha.

Kroz interaktivne radionice o aktivnom europskom građanstvu, o položaju gluhih u EU, svi su slušali o situaciji u Sloveniji, Srbiji i Hrvatskoj. Kroz radionice interkulturalnog dijaloga svi su se sudionici iz različitih zemalja povezali, lijepo družili i upoznavali se te ovladali komunikacijom drugim znakovnim jezicima. Čujućí sudionici su upoznali kulturu gluhih i njihov jezik.

Radionica - internacionalni znakovni jezik - bila je jako zanimljiva. Angel Naumovski je govorio općenito o tom znakovnom jeziku i o znakovnim jezicima država koje su bile uključene u razmjenu mladih, jezicima koji su slični no

ipak različiti.

Mladi iz različitih zemalja su na znakovnom jeziku pokazali sljedeću rečenicu: «Dragi prijatelji, dobro došli u Zagreb!» Neki su pokazali tu rečenicu na ASL-u i na francuskom znakovnom jeziku. Vladala je vrlo topla i ugodno-zabavna atmosfera, nabijena emocijama i muzikom. Svi su bili kao jedna obitelj!

Na kraju, sretni i uzbuđeni, polaznici su pokazali svoju plesnu prezentaciju, i to veoma uspješno. Kroz takvu razmjenu u radionicama, mladi iz različitih zemalja stekli su bolje socijalne vještine, bolje međusobno razumijevanje, povećanje samoinicijativnosti, samopouzdanja i sigurnosti i bolje ovladavanje komunikacijom drugim znakovnim jezicima!

Da gluhe i nagluhe osobe mogu uživati u plesu i ritmici, dapače, pokazivati izvrsne rezultate u vidu svladavanja različitih varijacija iz sfere plesne umjetnosti, najbolje pokazuje primjer grupe mladih iz različitih zemalja.

«Bez muke nema nauke!»

«Uradi, stvori najprije nešto da upoznaš sebe.»

Riječima «ja to ne mogu» nitko nikada nije postigao ništa; «pokušat ću» stvara čuda. (George P. Burnham)

«Svako vrijedno postignuće, malo ili veliko, sastoji se od nekoliko koraka: početka, borbe i pobjede.»

Ružica Kežman, prof. defektolog

FESTIVAL PLESA GLUHIH U MARIBORU

U Mariboru se održao prvi međunarodni plesni tečaj kao međunarodni festival plesa gluhih pod nazivom „Hearbeat Hears the Beat“, što je prvi takav festival na svijetu.

Bili su to dani plesa, upoznavanja, susreta, druženja u raznim, zanimljivim radionicama u razdoblju od 7. do 13. studenog 2012. Sve su se te aktivnosti odvijale u Kulturnom centru – Centru plesa ili Vetrinjskom dvoru, a na njima je sudjelovalo i nas petnaest iz Hrvatske – deset gluhih, četiri čujuće osobe te voditelji Lino Ujčić i Sabahudin Jusić.

Kulturno društvo Centar plesa osnovali su 2007. godineiskusni plesači s ambicijom širenja svoga znanja drugim ljudima, stvaranja plesnih predstava i formiranja razvojne platforme za mlade generacije plesača. U svojoj petogodišnjoj povijesti, Plesni centar je stvorio brojne plesne predstave, predstave na otvorenom, plesne filmove i plesne mjuzikle za mlade.

Godine 2010. skupina stvaralaca Plesnog centra odlučila je istražiti svijet gluhih i pružiti im mogućnost umjetničkog izražavanja. Zahvaljujući Ajdi Pfi-fer, psihologinji i plesačici, koreografinji koja kombinira znanost i umjetnost, disciplinu i kreativnost, počinje se graditi temelj za plesno izražavanje gluhih. Ona je više od jednog desetljeća posvetila gluhi- ma, proučavajući jezik i kognitivni razvoj gluhe djece, te se na tim osnovama počeo graditi temelj za izražavanje gluhih plesom.

Festival je pripremao Centar plesa Maribor zajedno s Udru-

gom DLAN iz Zagreba i grupom „Hajde da...“ iz Beograda te Beogradskim igračkim centrom kao dijelom međunarodnog projekta čiji je cilj povezivanje kulturnih organizacija jugoistočne Europe (Hrvatska, Slovenija i Srbija) koje imaju različita iskustva u integraciji osoba oštećena sluha u kulturne i umjetničke procese. Glavni organizatori iz Slovenije bili su Željko Milovanović te producent Rene Puhar, iz Hrvatske Angel Naumovski, a iz Srbije Jelena Stojiljković.

Povod je integracija mladih čujućih, gluhih i nagluhih osoba u zajedničke umjetničke aktivnosti.

Cjelokupni program podržan je od strane European cultural foundation jer se na taj način:

- promiče solidarnost i tolerancija te produbljuje razumijevanje među mladim gluhih, nagluhim i čujućim osobama iz različitih zemalja

- povezuju mlade osobe (od 18 do 25 godina) oštećena sluha iz različitih zemalja

- stvara bolja suradnja među mladim osobama oštećena sluha u kulturnim i umjetničkim procesima
- jača samopouzdanje i samoinicijativnost

- ohrabruje za preuzimanje aktivnije uloge u umjetničkim i kulturnim procesima i politikama na nacionalnom i europskom nivou.

Prvi dan festivala prošao je ležerno, s puno očekivanja. Drugi dan se zahuktalo, uozbiljilo, naporno radilo, ako se ples može nazvati radom. Zapravo, osluškivali smo svoja srca, a srca gluhih najbolje čuju. Zato je ples čudo. Svemoguć je. Ples je život. Potiče životnu va-

tru. Daje nam da živimo. A mi smo tih nekoliko dana zaista uživali život plešući...

Najprije smo se organizirali po skupinama. Skupine A i B su se izmjenjivale u stjecanju teoretskog znanja o Međunarodnom znakovnom jeziku odnosno okušavale se u hip-hopu. Treća skupina se opredijelila za flamenco, a četvrta za suvremeni ples.

Prva skupina je isprobavala hip-hop. Hip-hop se prvobitno plesao uz hip-hop glazbu ili se razvio kao dio hip-hop kulture. Breakdance je najpoznatiji od svih hip-hop stilova, i smatran je temeljom same hip-hop kulture. U 80-im godinama su se mnogi stilovi funk plesova koji su se u originalu razvijali odvojeno od hip-hopa, poput popping i locking, počeli stapati s hip-hop kulturom, a nekad i s breakdanceom.

Tijekom 90-ih godina hip-hop glazba se razvijala i otišla dalje od funka, ali je postala sporija, složenija i agresivnija. Novi stilovi plesa imali su inspiraciju i u starijim uličnim stilovima (street dance) koji su se integrirali u nešto potpuno drugo i novo.

Neki specifični stilovi nove škole su: krumping, harlem shake, snap dancing, grinding, chicken noodle soup i hyohy.

U plesnim smo improvizacijama sve to objedinjavali te smo se dobro osjećali u slobodi pokreta.

Suočivši se s umjetničkim pokretima flamenca, odmah su nas

upozorili da se naoružamo s puno strpljenja. Zatim nam je rečeno na koji način možemo prikazati svoje najdublje emocije.

Čini se da to nama gluhima nije nikakav problem, tako da i svladavanje malo zamršenijih koraka i pokreta nije posebno teško. Opet trebamo slijediti zov i strast naših srca, a čitavo tijelo tada se lako povinuje osjećajima. Inače, flamenco vuče korijene iz indijske, arapske i španjolske kulture.

Flamenco plesači i plesačice poznati su po tome što su ozbiljni i strastveni. Tipično za flamenco je da neko vrijeme plesačica nepomično stoji, bez ikakvog izraza kad započinje glazba, a tada, kada osjeti glazbu, počinje kretanje u ritmu, a plesač počinje s glasnim pljeskanjem, nakon čega počinje strastveni ples. Ples često uključuje i žestoke pokrete nogu, udaranjem cipele o pod, dok plesačica izvodi graciozne pokrete rukama. Koriste se kastanjete (udaraljke) koje se drže u rukama te se tako održava ritam.

Na radionicama suvremenog plesa učili smo pravilno držanje tijela, kako koristiti težinu tijela, a onda i sam karakter pokreta (krivudavi, kutni) pa specifične pokrete glave, ruku, nogu te korištenje prostora. Za razliku od baleta, za suvremeni ples je specifično da ne postoji tolika briga o odnosu prema publici – prema publici mogu biti okrenuti i bočno i leđima.

Još nešto što suvremeni ples razlikuje od baleta je usklađenost s glazbom – u baletu su zamah i impulsi plesnog pokreta u paraleli s ritmovima glazbe, dok u

suvremenom plesu ne mora biti tako. Zamah plesa može biti i u suprotnosti s ritmovima glazbe. Također, koreografija može biti sastavljena prva, a glazba napisana kasnije.

Moderni plesači kreiraju vlastite konvencije ili plesni jezik. Suvremeni ples je nastao u Europi, ali su 1930. SAD postale centar za eksperimentiranje u modernom plesu. A mi smo uživali u našem eksperimentiranju s pokretom i koreografijom u plesnim radionicama.

Vrlo dragocjene spoznaje stekli smo na radionici međunarodnog znakovnog jezika. Voditelj je bio gospodin Srečo Dolanc. Saznali smo da se međunarodni znakovni jezik naziva „Gestuno“. To je otprilike talijanska riječ za „jedinstvo znakovnog jezika“. Naime, 1951. u Rimu je održan svjetski kongres gluhih na kojem se raspravljalo o „ujedinjenju“ znakovnog jezika te je tako osmišljen znakovni jezik kao esperanto za gluhe.

Međunarodni znakovni jezik sastoji se od znakova iz različitih znakovnih jezika koje su gluhi dogovorili za korištenje na međunarodnim događajima i susretima. Tako se on koristi na Svjetskom kongresu gluhih WFD i Svjetskim igrama za gluhe. Tumači jezika mogu slobodno komunicirati s drugim prevoditeljima u vizualno-ručnom modalitetu. Drugi, koji nisu tečno govorili na znakovnom jeziku, ponekad se bez problema pomoću gesta mogu sporazumijevati sa strancima.

Povjerenstvo je objavilo i knjigu s oko 1500 znakova, ali kako Međunarodni znakovni jezik nema konkretnu gramatiku, neki zaključuju da to onda i nije pravi jezik. Istina je da je njegova

upotreba vrlo ograničena, ali upravo na tim radionicama nam je dano da poboljšamo, obogatimo i osmislimo Međunarodni znakovni jezik koji će nam pomoći pri boljem međusobnom razumijevanju i pomoću kojega ćemo bolje učiti jedni o drugima i jedni druge poučavati.

Pogledali smo i vrlo domljivi film „Umjetnik“ (The Artist). Riječ je o francuskoj komičnoj drami iz 2011. godine koju je napisao i režirao Michel Hazanavicius, a u kojoj su glavne uloge ostvarili Jean Dujardin i Bérénice Bejo. Radnja filma odvija se u Hollywoodu između 1927. i 1932. godine, a fokusirana je na padanje popularnosti nijemih filmova i njihove glavne glumačke zvijezde odnosno na uspon zvučnih filmova i njihove prve glumačke zvijezde.

Većina filma je nijema; snimljen je u crno-bijeloj tehnologiji te je pobrao hvalospjeve filmskih kritičara diljem svijeta. Glavni glumac Jean Dujardin proglašen je najboljim glumcem na filmskom festivalu u Cannesu 2011. godine, gdje je film imao svoju svjetsku premijeru.

Sam film nominiran je u čak šest kategorija za filmsku nagradu Zlatni globus 2011. godine, a osvojio ih je tri: za najbolji film (mjuzikl/komedija), najboljeg glavnog glumca u mjuziklu/komediji (Dujardin) te za najbolju originalnu glazbu. U siječnju 2012. godine film je nominiran u čak dvanaest kategorija za britansku nagradu BAFTA te u deset kategorija za prestižnu filmsku nagradu Oscar, uključujući i one za najbolji film, najboljeg redatelja, najbolji originalni scenarij, najboljeg glavnog glumca i najbolju sporednu glumicu (Bejo). U Francuskoj je film nominiran za deset nagrada Cesar, uključujući one za najbolji film,

glavnog glumca, glavnu glumicu i originalni scenarij.

U subotu, 10. studenoga 2012., od 22 sata u dvorani Gustav u Pekarni bio je koncert francuske skupine Mur Du Son u produkciji Omladinskog kulturnog centra Maribor.

Mur Du Son (francuski „zvučni zid“) je francuska glazbena skupina sastavljena od gluhih glazbenika. Julien na basu, Charly René na bubnjevima i udaraljkaš Hassan između sebe komuniciraju jedino pogledima i šestim osjetilom, dok pjevač (i udaraljkaš)

Maati tekstove strasno i energično izražava u znakovnom jeziku. Mur Du Son uživo izvode glazbu s naglaskom na niskim tonovima i vibracijama, što gluhim kao i onima koji čuju, omogućuje da se uživaju u koncertu.

Poslije koncerta dugo smo razmjenjivali doživljaje i stečena iskustva s Maatijem kojeg smo upoznali u Zagrebu. Susret nas je sve obradovao.

U nedjelju, u Lutkarskom kazalištu Maribor, od 19 sati održane su tri plesne predstave: prva je bila „Odiseja: 9 mjeseci i 10 dana“ u produkciji plesne skupine Kazališta „DLAN“ iz Hrvatske. To je igra o životu - kako nakon devet mjeseci sigurnosti i topline u majčinom truhu dođemo na svijet gdje se sve svodi na trku i borbu s vremenom. Druga predstava bila je "Hajde, da..." grupe RESET – Heartbeat Grupe iz Srbije.

To je performans i postavlja pitanje otuđenja u modernom svijetu i potrebu uspostavljanja pravih međusobnih odnosa. Treća predstava bila je „TRANSLATION“, u produkciji plesača iz Slovenije koji inače čuju i koji su se odlučili na razmišljanje o povezanosti plesa i gluhoće. Predstava je nastala pod vodstvom Katarine Barbare Kavčič.

U predvorju Lutkarskoga kazališta Maribor pogledali smo izložbu plesnih fotografija Mihe Sagadina koja je nastala na radionicama gluhih plesača.

Druge večeri Festivala, također od 19 sati, u Lutkarskom kazalištu Maribor održane su nove tri predstave. Prva je bila produkcija "On The Tip of the Palm", koja je nastala na međunarodnoj razmjeni gluhih plesača u danima prije festivala.

Beogradski igrački centar iz Srbije nastupio je s predstavom SMILE – bio je to kratki plesni performans streea i hip-hopa koji nam je prikazao doživljaj jednakosti i različitosti, odnosno kako ostvariti ravnotežu između društveno prihvatljivih normi ponašanja i potreba duše.

Festival je završio dvjema predstavama koje su prezentirali članovi kulturnog društva – Center plesa, Maribor. „Srce od sitniša“ bila je plesna minijatura koja podsjeća na to kako je važno misliti na male i lijepe stvari. Zadnja predstava „Štraufajte, tovariši“ bila je zapravo zatvaranje festivala, „doviđenja“ svim sudionicima do idućeg susreta.

Lino Ujčić

MARIBOR

U Mariboru se od 7. do 13. studenog 2012. održala međunarodna plesna razmjena mladih gluhih, nagluhih i čujućih iz Slovenije, Srbije i Hrvatske, „On the tip of the palm“. To je svojevrsan nastavak projekta „Heartbeat hears the beat“, kojemu je financijska potpora Europska komisija u okviru Programa za cjeloživotno učenje. Prvi put smo se okupili u Zagrebu krajem lipnja te smo četiri mjeseca nestrpljivo čekali ponovni susret.

Sudjelovalo je pedesetak osoba, od toga petnaest iz Hrvatske. Prvu večer smo se upoznavali s novim sudionicama i u parovima smo bojali stolice za doručak, što nas je dodatno povezalo i nasmijalo.

Sljedeće jutro smo se divili svojim umjetničkim djelima koja su nam uljepšavala svaki doručak. Svi smo sudjelovali na hip-hop radionicama, gdje su mnogi otkrili svoje skrivene talente.

Koreografija je bila prilično zahtjevna te smo se prilično namučili, ali smo svladali sve korake uz pomoć voditelja, no najviše uz međusobnu pomoć.

Po izboru smo se podijelili na radionice flamenca ili suvremenog plesa. Oni koji su se odlučili za flamenco uživali su u tom plesu-porijeklom iz Španjolske, kojeg karakterizira snažan ritmički ton, a na suvremenom plesu smo naučili plesne pokrete uz ritmove bubnjeva (i zadobili brojne masnice).

Nakon brojnih udaraca prilikom plesa, upaljenih mišića i istegnutih tetiva, imali smo i kratku radionicu masaže gdje smo masirali jedni druge u čemu smo iznimno uživali te se tako opustili nakon napornog radnog dana.

Također smo svakodnevno imali radionice Internacionalnog znakovnog jezika, na kojoj smo učili nove znakove te ih na kraju uz malo mašte prezentirali kroz kratke igrokaze.

Imali smo prilike razgledavati grad, a išli smo i u kino gledati ni-jemi film „The Artist“, koji je osvojio ovogodišnjeg Oscara za najbolji film.

Koncert Gluhih bubnjara Mur Du Son su željno iščekivali svi oni

koji su ih vidjeli već ranije u Zagrebu, a i ostali su ostali potpuno oduševljeni dečkima iz Francuske koji su nas svojom energijom i dobrim raspoloženjem potakli na ska-kanje i odličnu zabavu.

Predzadnji dan su nas svojim nastupom zabavili Gluhi plesači suvremenog plesa iz Slovenije, skupina Gluhih i čujućih plesača iz udruge „Hajde da...“, i članovi udruge „Dlan“ svojom predstavom „Odiseja: 9 mjeseci i 10 minuta“.

Nakon cijelog tjedna napornog vježbanja došao je red na nas da pokažemo što smo naučili. Nastupali smo pred punim gledalištem, što je, naravno, uzrokovalo tremu, ali smo dali sve od sebe, tako da su svi nakon nastupa imali samo riječi hvale te smo se osjećali vrlo ponosno zbog uspješno odrađenog nastupa.

Kući smo se vratili s predivnim iskustvom i lijepim uspomjenama, radujući se ponovnom susretu.

Marta Slamić

SRCE ČUJE RITAM

Projekat „Srce čuje ritam“, Zagreb

Razmena ljudi, iskustava, osećanja, znanja, pokreta i senzibiliteta.

Hrvatska, Slovenija i Srbija.

Prošlo je dosta vremena od kada smo se prvi put sreli u Zagrebu.

12

Razni utisci su stigli da se slegnu, a mislim da bi ih najbolje sumirala kroz neka pitanja koja su se posle Zagreba još dugo motala po mojoj glavi.

Jedno od pitanja, koje mi i drugi ljudi često postavljaju kada čuju moje iskustvo je – Da li je teško raditi sa gluvim osobama? Kako je moguće plesati, komunicirati, kakav je osećaj?

Moram da priznam da sam i sama

u početku bila nesigurna u vezi sa celim procesom. Poznavala sam neke osnove znakovnog jezika, ali nisam imala baš puno prilike da ga koristim u praksi.

Najveće zadovoljstvo mi je bilo kada sam uspela da se posle nekoliko dana upoznavanja i druženja šalim na znakovnom jeziku, da razumem humor na taj način, da i sama učestvujem u njemu.

Sa druge strane, postojali su mo-

menti kada su osobe koje čuju bile isključene iz nekih dešavanja, kada nisu mogle da razumeju o čemu neko priča. Mislim da je to na neki način zaista pokazalo tim osobama kako je to kada je neko izopšten iz određene socijalne situacije.

Još jedna stvar mi je bila značajna – naučila sam nekoliko reči na internacionalnom znakovnom jeziku. Takođe sam naučila da uz pomoć kreativnosti i pantomine, osmislim kako bih iskazala svoje misli i emocije. Hvala Angelu koji se potrudio da nam ti časovi budu veoma zanimljivi.

Zahvalila bih se i Sandri na svim upalama mišića, istegljenoj kičmi, i bolovima u zglobovima. Ali takođe i na plesu, saradnji i trudu zbog kojeg smo uživali na

časovima. Imala sam prilike da iskusim jednu drugačiju percepciju muzike.

Trebalo joj je dosta strpljenja za nas, ali bila je vrlo prijatna i voljna da odgovori na sve naše različite potrebe.

Zagreb je bio divan početak saradnje koja se nastavila u Mariboru kada smo se svi opet sreli.

Tamo smo imali priliku da idemo na radionice hip hop-a, flamenka i savremenog plesa. Rezultate tih radionica smo prezentovali na festivalu Heartbeat hears the beat.

Još jedno lepo iskustvo gde smo imali priliku da obnovimo stara poznanstva i ponovo se družimo i radimo. Veoma sam srećna što sam imala priliku da čujem grupu

Mur Du Son o kojom su mi toliko pričali. To je zaista bio jedan poseban događaj.

Mislim da su ovi susreti bili vrlo dragoceni i da je ovakav rad ono što se zaista može nazvati inkluzijom.

Drago mi je što sam stekla nove prijatelje iz drugih zemalja i imala prilike da komuniciram sa njima a da se pri tom osećam prihvaćenom. Radujem se ponovnom, trećem, susretu u Beogradu gde ćemo nastaviti da vredno radimo, učimo i uživamo u muzici i plesu svim srcem.

Marina Balaž

KAKO JE PLESALA TIŠINA U BEOGRADU I ŠTO JE ČUJUĆA CURA NAUČILA OD GLUHIH

Sve ima svoj početak, a naš je bio 4. ožujka u Zagrebu. Svatko je došao s jednim koferom, spreman za polazak u Beograd. Za nas je taj put bio od velike važnosti jer se tamo odvijao naš zadnji susret u sklopu projekta Europske unije Mladi u akciji. Cilj projekta je stvaranje plesnog nastupa i druženje čujućih, gluhih i nagluhih mladih iz Hrvatske, Srbije i Slovenije.

Sam dolazak u Beograd bio je vrlo upečatljiv jer smo svi oduševljeni činili kada smo vidjeli divne mostove na Dunavu. Na kolodvoru su nas dočekali naši domaćini - volonteri koji su nam tijekom cijelog boravka bili pri ruci, sve nam objašnjavali i svuda nas vodili.

Cijeli niz radionica započeli smo uvodnom radionicom u kazalištu Rex koje nam je četiri dana bilo drugi dom, radno mjesto, bojište na kojem smo dobivali masnice, kafić i sve što je bilo potrebno.

Uvodna radionica je služila tome da se bolje povežemo, a osoba koju smo dotada najmanje poznavali postala je naš „najbolji prijatelj” za taj tjedan, prijatelj na kojeg smo morali paziti i brinuti da se ne izgubi u tom velikom gradu. Čim smo se vratili u hostel, započelo je druženje do kasnih noćnih sati koje se ritualno nastavljalo cijeli tjedan, tako da nam je najveći problem bio umor i neispavanost. Jadni mi! Sutradan je krenuo ozbiljan rad. Tijekom sedam dana uvježbavali

smo plesne koreografije suvremenog plesa i hip-hopa. Suvremeni ples su nas učile Sandra Banić Naumovski iz Hrvatske, Ajda Pfifer iz Slovenije i Jelena Stojiljković iz Srbije, a hip-hop su vodile Beba i Jovanka iz BIC-a (Beogradskog igračkog centra). U BIC-u smo i uvježbavali hip-hop koreografiju, u dvorani koja se nalazi na vrlo zanimljivoj lokaciji - u atomskom skloništu!

Imali smo i turističkog vodiča kroz stari dio grada koji se naziva Kalemegdan i kroz hram svetog Save, a kasnije smo posjetili Gradsku organizaciju gluhih osoba, gdje su nam pričali o stanju gluhih u Srbiji i o poznatim gluhim osobama. Vidjeli smo i različita slušna pomagala i njihov razvitak kroz povijest. Nažalost, zbog umora smo propustili obilazak Zemuna, tako da se jednom moramo vratiti i obići ga, nema nam druge.

Sedmi dan je bio dan kada je došlo vrijeme da pokažemo sve što smo uvježbavali, odnosno dan kada smo održali plesnu prezentaciju „Tišina koja pleše” u kazalištu Vuka Karadžića.

Svatko je dao sve od sebe, što je rezultiralo oduševljenjem publike. Poslije nastupa smo ostali s publikom komentirati prezentaciju, ali i značenje te važnost samog projekta. Ostavili smo na njih veliki dojam svojim plesom, ali i samom inicijativom da sudjelujemo u projektu koji je divan primjer činjenice da su komunikacija i druženje između gluhih i čujućih mogući, te da, na kraju krajeva, svi imamo istu potrebu - osjećati da negdje pripadamo.

Važnost projekta bila je prepoznata i u beogradskim novinama koje su sutradan pisale o našem radu.

Kada smo odlazili, padala je kiša. Kao da je i Beograd plakao s nama. Možda je projekt završio, ali prijateljstvu nije kraj. Kao što sam već na početku rekla, krenuli smo svi s jednim koferom, a vratili se s nečim puno vrednijim - sa srcem punim ljubavi.

Nakon cijele avanture Zagreb-Maribor-Beograd još uvijek sabirem sve dojmove u glavi, koji kao roj pčela zuje u košnici. Prvo što mi pada na pamet je kašnjenje! Inače i sama uvijek kasnim, ali u zajednici gluhih kašnjenju nema granica... Dok sam s nestrpljenjem čekala, postala sam svjesna toga da drugi tako uvijek čekaju mene pa više ne kasnim... Ili se barem trudim ne kasniti.

Sa sigurnošću znam samo da je sve ovo ostavilo veliki dojam na mene i da ću zauvijek nositi u sjećanju i srcu svaku osobu koju sam tamo upoznala jer mi je svatko od njih pomogao da i sama postanem bolja osoba.

Naučila sam prihvaćati i tolerirati različitosti i voljeti ljude sa svim

tim različitostima, baš onakvima kakvi jesu... I koliko god kasnili!

jednog tog kolegija nisam zapravo vidjela gluhu osobu, stekla

Mislim da mi je kontakt s gluhima pokazao sasvim novu dimenziju slobode.

Odmalena su me učili: „Ne pokazuj prstom, to je nepristojno! Ne smiješ to dirati!“. Te misli su me toliko zakočile i ograničile, kao da sam cijelo vrijeme u strahu od toga što drugi misle. Jer to je nepristojno, ljudi to ne odobravaju. Sada bez srama koristim dodir i upiranje prstom i baš me briga što o tome drugi misle. Jer ponekad je to baš potrebno, onda kada riječi nisu dovoljne da pokažem ono što mislim ili osjećam.

Kako studiram logopediju, ovaj doživljaj mi puno znači i kao budućem stručnjaku. Omogućeno mi je da vidim stvari koje ne bih vidjela na predavanju ili na praksi. Doživjela sam gluhu osobu na sasvim drugačiji način, daleko od aparata Verboton G10. A mislim da je to presudno da budem dobra u svom poslu - vidjeti osobu, a ne oštećenje.

Na fakultetu sam slušala jako puno o anatomskoj građi uha, oštećenjima, identitetu gluhih osoba, kulturi gluhih... Ali niti iz

iskustvo. Znala sam samo što piše u knjizi.

Ovo je bilo iskustvo koje mi je otvorilo oči, pokazalo da postoji i drugi pristup, ne samo Verboton aparat, slušalice i drilanje govora... Ne. To uopće nije dovoljno.

Mnogi misle da će dijete koje uči znakovni jezik biti previše zakočeno da razvija govor. Ali to je apsolutno netočno! Zato se čak i kod čujuće djece koja ne govore zbog komunikacijskih teškoća počinje koristiti znakovni jezik, kako bi ta djeca shvatila da konkretan predmet u prostoru ima svoj naziv, svoj znak, a tako i govorni oblik, te da sve to što čuje, riječi i rečenice, ima svoje značenje i da se njima kroz komunikaciju nešto želi postići.

Početak ovog projekta u lipnju u Zagrebu je bio ujedno i moj prvi susret s gluhima. Pa da vam kažem nešto o tome kako sam ja to doživjela...

Kada sam prvi put vidjela gluhe, doslovce sam htjela u zemlju propasti.

Znakovni jezik sam već tada učila godinu dana i bila sam uvjeren

da rasturam, da sve znam. Naravno, shvatila sam da ustvari pojma nemam.

Osjećala sam se vjerojatno onako kako se jedna gluha osoba osjeća u skupini od dvadeset i više čujućih. Hendikepirano. Da, hendikepirano, kao potpuno zdrava čujuća osoba. Tek kada sam odbacila način na koji sam do tada funkcionirala i promijenila način percepcije, svi ti znakovi koji mi nisu predstavljali ništa, postali su jezik.

Kaže se, ako želite naučiti njemački jezik, otidite u Njemačku.

A gdje da odem ako želim naučiti znakovni jezik? Pa, vrlo vjerojatno - među gluhe! Sva sreća, ja sam dospjela na pravo mjesto.

Za mene je znakovni jezik postao način druženja, način osobnog izražavanja, stvaranja umjetnosti, dio mene.

Za kraj bih voljela izdvojiti citat iz filma Sto minuta slave, o poznatoj hrvatskoj gluhoj slikarici Slavi Raškaj: „Razmišljam kako je biti slobodan od riječi, kako je biti slobodan od gluposti koje se govore i koje te vežu.“

Ljudi dragi, ne vežite se za gluposti koje se govore... Gledajte jezik!

Marta Slamić

U sklopu međunarodnog projekta Heartbeat hears the beat, čujuć i gluhi iz Hrvatske, Slovenije i Srbije okupili su se u Beogradu da bi sudjelovali na plesnim radionicama. Ja sam imala tu sreću da budem jedna od njih.

Nakon višesatnog putovanja vlakom stigli smo u Beograd u kasnim popodnevnim satima, a prva stvar koju smo ugledali i koja nas je odmah oduševila bili su osvijetljeni mostovi po kojima je glavni grad Srbije poznat. Mislim da smo u tom trenutku svi shvatili da se zaista nalazimo u Beogradu i da će tjedan koji nas očekuje biti nezaboravan.

Prve smo večeri imali uvodnu radionicu kojoj ćemo se vraćati i koju ćemo spominjati tijekom cijelog boravka u Beogradu. Na toj se radionici svatko morao upoznati s osobom koju nikad prije nije vidio i ta je osoba trebala biti njegov najbolji prijatelj do kraja ove avanture. Osim toga, radili smo i nekoliko vježbica povjerenja, suradnje i povezivanja koje su služile kao uvod onome što će uslijediti tijekom idućih tjedan dana.

Što reći o tom tjednu? Bio je dugačak, naporan, ispunjen modricama, udarcima i novootkrivenom svijesti o mišićima za koje do tada nisam znala da posjedujem. Ali bio je i zanimljiv, zabavan, poučan, pun smijeha, druženja i upečatljivih događaja.

Većinu smo vremena proveli na plesnim radionicama, ali našlo se nešto vremena i za kave, šetnje i

izlaske. Doduše, nije bilo vremena za spavanje, ali - sve je lako kad si mlad! Srbi su nas zaista lijepo ugostili i pomagali nam kako god su mogli - od davanja uputa za snalaženje po gradu do vraćanja zaboravljene odjeće iz različitih svlačionica. Uopće nemam riječi, dali su 110% od sebe, svi do jednog i stvarno smo im jako zahvalni na tome.

Tako je prošlo šest (ne)zaboravnih dana i osvanuo je dan D, dan predstave, kada smo morali spojiti u cjelinu sve što smo tijekom proteklih dana radili. Ja sam bila uvjerena da ništa nećemo stići, da će svi (a prva ja) zaboraviti kada i kako što trebaju napraviti te da će se sve pretvoriti u opću katastrofu. Kao što se vidi, pravi sam optimist. Ali nekako, neobjašnjivo i protiv sve logike, ne samo da predstava nije bila opća katastrofa, već je bila genijalna! Dobro, možda sam malo subjektivna, ali u najmanju je ruku bila odlična.

Tijekom predstave je kulminiralo sve što smo doživjeli i proživjeli u tih tjedan dana i sve modrice i bolovi i ozljede postale su nebitne. Našli smo se svi skupa u tomu nečemu, Hrvati, Srbi, Slovenci, čujuć i gluhi, svi različiti, a svi isti. Ne znam kome je to više značilo - nama koji smo sudjelovali ili onima koji su nas gledali. U publici je bilo podjednako gluhih i čujućih, obitelj, rodbina ili prijatelji, učitelji, prevoditelji, te ljudi koji

su jednostavno bili zainteresirani za ovaj jedinstven projekt. Mislim da nam je to svima puno značilo i na neki smo se misteriozan način svi povezali, i međusobno i s publikom, osjetili smo se. Teško je to objasniti, sve je bilo jednostavno - savršeno. Nakon predstave uslijedio je party, a nakon toga onaj najteži dio - oproštaj. To je bilo zaista teško. Svi smo zajedno plesali, jeli, spavali, disali, a sad se rastajemo na tko zna koliko.

Mislim da nismo ni shvatili koliko nam je bilo dobro i koliko nam je sve to bilo bitno dok se nismo rastali i vratili u svakodnevni život. Bilo je svega, grljenja, poljubaca, suza, i tuge i sreće. Svi smo razmijenili kontakte i mislim da još živimo u nostalgiji za Beogradom (a ne čini mi se da će se to ubrzo promijeniti).

Sve u svemu, meni je ovo bilo predivno iskustvo. Upoznala sam toliko dobrih i zanimljivih ljudi, bitnih ljudi koje neću zaboraviti jer nisu zaslužili da ih se zaboravi. Apsolutno svi dojmovi su mi pozitivni i jako mi je drago što sam imala priliku biti dio nečeg ovakvog. Nadam se da je odlazak iz Beograda bilo „doviđenja“, a ne „zbogom“ i da će poveznice koje su nastale između nas preživjeti udaljenost i nastaviti obogaćivati naše živote.

Marina Vušković

Zahvaljujući izuzetnim voditeljima i plesnim umjetnicima, svi mladi su putem radionica, druženja i predstave razmjenjivali ideje, iskustva, znanja različitih kultura, svoja promišljanja i individualne pristupe plesu, a istovremeno su uspješno predstavljali svoj stvaralački rad. Plesni voditelji radionica su poticali i ohrabivali mlade gluhe i nagluhe na aktivno uključivanje u plesne cjeline.

Bili su puni lijepih dojmova, saznanja i poučnih iskustava o mogućnostima koje gluhe i nagluhe osobe imaju u području kulture i umjetnosti.

Cilj projekta bio je:

- promocija, afirmacija i razvoj ostvarivanja međunarodne kulturne suradnje mladih gluhih, nagluhih i čujućih različitih kultura kroz umrežavanje, razmjenu i realizaciju različitih plesnih cjelina
- razvoj moralnog i socijalnog obrazovanja mladih
- poticati istinsko poštivanje različitosti i ravnopravnosti u društvu
- razvoj suosjećanja prema drugim kulturama
- poticati komunikaciju među osobama oštećena sluha i čujućim osobama i poticati međusobno uvažavanje u različitosti
- usaditi solidarnost i toleranciju – različito gledanje i reagiranje na izazovne situacije
- produbiti do maksimuma razumijevanje među mladim gluhim,

nagluhim i čujućim osobama iz različitih zemalja

- poticati dublje razumijevanje potreba i izazova s kojima se susreću mladi gluhi i nagluhi
- potaknuti interes publike za ples
- pružati osjećaj da je ples pristupačan svima.

To je bila izvanredna prilika da se mladi gluhi i nagluhi iz navedenih zemalja druže, plesno izražavaju, pokažu svoje umijeće široj javnosti i da aktivno surađuju sa čujućima kroz radionice kreativnog plesa.

Osobe oštećena sluha i čujuće osobe iz različitih zemalja pokazivale su svoje talente i izvrsne rezultate pri svladavanju različitih vještina iz sfere plesne umjetnosti. Time su stekli ravnopravnost u društvu.

Kroz takvu razmjenu u radionicama mladi gluhi iz različitih zemalja su bez problema ovladali komunikacijom na drugim znakovnim jezicima. Čujući sudionici su upoznali kulturu gluhih i njihov jezik. Svi su međusobno komunicirali izrazima lica, gestama, dodirom, vizualnim znacima i simbolima, riječima, plesom... Takvom je komunikacijom bilo ostvareno lakše povezivanje osoba oštećena sluha i čujućih osoba. Čujuće osobe su pokazale dobru volju, podršku i senzibilitet. Na taj način upoznali su kulturne različitosti kroz umjetnost putem edukativnih i kreativnih radionica kroz koje su mladi učili nove vještine, te dolazili u dodir s drugim kulturama.

Mladi su stekli povećanje samoinicijativnosti, samopouzdanja i sigurnosti, bolju toleranciju, bolje socijalne vještine i bolje međusobno razumijevanje kako bi mogli s uspjehom kreirati temelje za bolju budućnost.

Svakako i dalje treba promicati međunarodnu komunikaciju, tj. podržati i njegovati međukulturalnu suradnju među mladima i pospješiti produktivno korištenje informacijama, komunikacijskim tehnologijama (e-poštom, web forumima, kamerom) te edukativnim i kreativnim radionicama.

Osnovni cilj jasnog i javnog promoviranja kulture gluhih te plesne umjetnosti kao vizualnog aspekta gluhih u Hrvatskoj i drugim zemljama bio je omogućavanje veće dostupnosti umjetničkih i kulturnih događaja zajednici gluhih i nagluhih te prihvaćanje gluhih kao manjinske kulturalne grupe.

To je uvelike pomoglo u razvijanju ostvarivanja međunarodne kulturne suradnje mladih jer su reakcije publike, kako čujuće tako i gluhe, bile veoma pozitivne i odobravajuće.

„Gluhi slušaju očima i dodirom, a čuju emocionalnim umom!“

Ružica Kežman, prof. defektolog

SIGN DANCE SPACE

